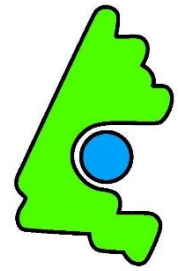

Onze voorouders op de foto

Wie bezig is met familieonderzoek, komt vroeg of laat in aanraking met foto's. Misschien zijn de foto's zelfs wel het uitgangspunt voor het onderzoek geweest? In elk geval, wie kent niet de fotoalbums van ouders en/of grootouders of de bekende schoenendoos met foto's?

Waterlands Archief
Centrum voor regionaal historisch onderzoek

Foto's als historische bron

Generaties lang hebben onderzoekers foto's genegeerd als historische bron. De grootste bezwaren waren de vaak slechte kwaliteit en de registratie. Want vroeger werden foto's zelden beschreven. Gelukkig is er een kentering opgetreden. En terecht, wat familiefoto's kunnen ons veel vertellen en vormen de krenten in de pap bij de beschrijving van een familiegeschiedenis. Er komt dan ook steeds meer waardering voor particuliere collecties die niet zelden een waardevol visueel verslag van de directe omgeving geven. Foto's van zowel professionele als amateurfotografen zijn een dankbare bron, ook voor genealogisch onderzoek.

Geschiedenis fotografie

Na uitvinding van de fotografie, eind jaren dertig, 19e eeuw, was fotografie in eerste instantie voorbehouden aan een select groepje fotografen die de kunst hadden afgekeken van de Fransen Niépce en Daguerre. Maar ook de Brit Eastman is belangrijk geweest voor de ontwikkeling van de fotografie, hij vond in 1889 de celluloid rolfilm uit.

Langzaam kwam het fotograferen op gang en werd populair. Iedereen ging minstens een maal in zijn of haar leven op de foto.

Populair bij alle klassen

Fotografie bleef lang elitair. Daar kwam verandering in rond 1920 door de ontwikkeling van de zogeheten box-camera. De camera werd na het fotograferen ingeleverd bij de fabrikant die de foto's ontwikkelde en de camera afleverde bij de klant met de foto's en een nieuwe film in de camera. De box-camera maakte fotografie langzamerhand ook populair bij lagere sociale klassen. Maar ook hier gold: alle begin was moeilijk want met name uit de begintijd van de amateurfotografie zijn vele foto's overgeleverd waar wel iets aan mankeert: een scheve horizon, overbelichte foto's en personen die niet helemaal op de foto staan.

Studiofotografie

Wie kon investeren in apparatuur en een aardige studio inrichtte, kon een goede boterham verdienen met het maken van portretten. De meeste professionele fotografen fotografeerden in hun studio, later ook buiten of bij particulieren thuis. De studio was een ruimte met veel natuurlijk licht en ingericht met een aantal vaste elementen zoals een geschilderde wand (vaak een landschapsachtergrond), een bankje, stoel of krukje, een hekje of zuil. Maar ook geschilderde attributen zoals een boot of auto. Het was belangrijk dat de te fotograferen persoon/personen ergens op konden zitten of leunen want men moest over geduld beschikken en enige tijd stil staan vanwege de lange belichting en sluitertijd. Kinderen werden afgeleid door hen met speelgoed te portretteren.

Dit jongetje kreeg van de fotograaf een hoepel om mee te poseren.

Cartes-de-viste

Tussen 1890 en 1920 waren de cartes-de-visite, op karton geplakte foto's, erg populair. Deze foto's werden vaak in fraaie albums opgeborgen en kregen een prominente plek in huis. Bijvoorbeeld in de gang op een speciaal tafeltje, of in de salon. De albums werden regelmatig bekeken door het gezin of als er familie op bezoek was. Het nadeel van vele albums is dat meestal geen namen zijn vermeld. Maar we kunnen ontzettend veel indrukken opdoen over de ontwikkeling van bijvoorbeeld mode, haardracht, sieraden, kinderkleding en speelgoed.

Album met Cartes-de-viste (niet in beeldbank, scan beschikbaar)

Groepsfoto's

Een logisch vervolg waren groepsportretten van bijvoorbeeld familiefeesten, huwelijken, schoolklassen, personeel, orkesten, enzovoorts. Met name bij groepsportretten plaatste de fotograaf regelmatig een bord met bijvoorbeeld datering en aanleiding van de foto. Handig voor latere onderzoekers!

Fotonummer WAT006005039

Een zeldzame foto van lachende kinderen uit 1903, gemaakt door de Amsterdamse fotograaf Guus de Vogt. Volgens overlevering zei hij tegen de kinderen "Wie het gekste gezicht trekt, krijgt koek".

Familiefoto's bij het Waterlands Archief

Op de website onder de knop *Afbeeldingen en kaarten* kunt u op zoek gaan naar portretten en/of groepsfoto's van uw voorouders. Maar u kunt ook informeren naar nog niet gedigitaliseerde foto's. Er zijn een aantal albums die wellicht interessant kunnen zijn om te bestuderen en u een beeld te vormen van de tijd waarin uw voorouders leefden.

Voor de achtergrond van familiefoto's kunt u ook terecht in onze bibliotheek. Wij kunnen u de volgende titels aanraden voor onderzoek:

- Z/1/45 Dorpel, M. van den, J.F. Kousemaker, J.W. Zondervan ... [et al.]; Het Nederlandse fotoportret, 1860/1915 : een handleiding bij het dateren en bewaren van portretfoto's;
- J/4/64 Stokvis, Pieter; Het intieme burgerleven : huishouden, huwelijk en gezin in de lange 19e eeuw.

Fotonummer WAT050001728: 1930, Vrouwen uit Monnickendam op excursie bij de Sunlightfabrieken.

In de beeldbank van het Waterlands Archief zijn de namen van de dames opgenomen:

Plaats / gebied	Monnickendam
Omschrijving	Excursie naar de Sunlight Zeep Fabrieken. Op de Achterste rij v.l.n.r. n.n., mevr. Voortman-Altena, mevr. Jonker, mevr. van Zanten-de Jong, mevr. Weijers, mevr. Miedema-Brussel en mevr. de Wit-Sistermans. op de middelste rij v.l.n.r. mevr. B v.d. Voet-Mol, mevr. Mol-Schut, mevr. S. Mol-Abbring, mevr. Lansing, mevr. Konijn-Kat, mevr. Schaap en n.n.. Op de voorste rij v.l.n.r. mevr. Witmond-Wolf, mevr. Stam-de Wijne, Mevr Steur-Winkelier, mevr. de Leeuw en mevr. Sophia de Jong-Schot
Datum	1930
Nadere aanduiding datum	jaren
Datum beeld	1930
Rubriek	1.5 Dagelijks leven
Techniek	afdruk van oude foto
Annotatie	NB. In de lijst met namen kunnen (spel)fouten voorkomen